

РЕШЕНИЕ

№ 519

гр. София , 10.08.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 5-ТИ ТЪРГОВСКИ в закрито заседание на десети август, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател:	Иво Димитров
Членове:	Величка Борилова Зорница Гладилова

като разгледа докладваното от Зорница Гладилова Въззивно търговско дело № 20211001000088 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл.258 и следващите от ГПК.

С Решение № 2097/22.11.2019 г. по т.д.№ 93/2016 г. на СГС, ТО, VI-2 състав, са обявени за недействителни по отношение на кредиторите на „Корпоративна търговска банка“ АД /н./: 1./ извършеното с изявление за прихващане с вх. № 10324/31.10.2014 г. от „Дунарит“ АД прихващане на придобитите от „Дунарит“ АД по договор за цесия от 30.10.2014 г. вземания, произтичащи от рамков договор за платежни услуги за откриване на банкова сметка при условията на преференциален безсрочен депозит и Анекс №79245 от 03.04.2012 г. по банкова сметка *** в щатски долари със задължения на „Дунарит“ АД към „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ по договор за банков кредит от 11.01.2011 г., освен за сумите, които „ДУНАРИТ“ АД би получил при разпределение на осребреното имущество; 2./ извършеното с изявление за прихващане с вх. № 10322/31.10.2014 г. от „Дунарит“ АД прихващане на придобитите от „Дунарит“ АД по договор за цесия от 30.10.2014 г. вземания, произтичащи от договор № 41095 за индивидуален срочен депозит от 15.05.2014 г. по депозитна сметка *** в евро със задължения на „Дунарит“ АД към „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ по договор за банков кредит от 14.12.2006 г., освен за сумите, които „Дунарит“ АД би получил при разпределение на осребреното имущество; 3./ извършеното с изявление за прихващане с вх. № 10321/31.10.2014 г. от „Дунарит“ АД прихващане на придобитите от „Дунарит“ АД по договор за цесия от 30.10.2014 г. вземания, произтичащи от договор № 38933 за индивидуален срочен депозит от 07.01.2014 г. по депозитна сметка *** в евро със задължения на „Дунарит“ АД към „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ по договор за банков кредит от 23.05.2014 г., договор за банков кредит от 14.12.2006 г. и договор за банков кредит от 11.01.2011 г., освен за сумите, които „Дунарит“ АД би получил при разпределение на осребреното имущество.

Срещу решението е подадена въззивна жалба от „Дунарит“ АД, в която се

излагат подробни съображения относно неоснователността на предявените от „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ искиове с правно основание чл.59, ал.5 ЗБН и чл.59, ал.3 от ЗБН. Жалбоподателят поддържа, че съдът е игнорирал обстоятелството, че прихващането е извършено при действието на старата редакция на чл.59, ал.5 ЗБН. Съдът неправилно приел, че следва да бъде приложена правната норма, действаща към момента на откриване на производството по несъстоятелност /тъй като в този момент възниквало правото/, а не нормата, действала към момента на извършване на прихващането. Решението за откриване на производство по несъстоятелност било само една от предпоставките от фактическия състав /неговият завършващ елемент/ за възникване на потестативното право. „Дунарит“ АД твърди, че принципът за правна сигурност изисква недействителността на сделките да се преценява с оглед действащия към момента на сключването им закон. Предпоставките за недействителността в процесния случай следвало да са налице при извършването на волеизявлението за прихващане и достигането му до адресата и се преценявали с оглед действащата към този момент редакция на закона. Потестативното право за обявяване на относителна недействителност на извършените прихващания не можело да бъде обуславяно от наличието на предпоставки, настъпили след извършване на прихващанията, които са предвидени в закон, влязъл в сила след този момент. Съдът акцентирал върху целта на разпоредбата на чл.59, ал.5 от ЗБН да не бъде поставен определен кредитор на банката в привилегировано спрямо останалите кредитори положение при удовлетворяването му от осребреното имущество като е игнорирал обстоятелството, че извършилият прихващането кредитор е в по-особено положение в сравнение с останалите кредитори на несъстоятелността, тъй като при прихващането се погасяват двете насрещни вземания/задължения. Това обуславя уреждането на прихващанията със специални норми във всички производства по несъстоятелност. Жалбоподателят счита, че преобразуващото действие на упражняването на потестативно право се изразява и може да се изрази само по отношение на сделки, които са извършени при действието на закона, с който субектите по материалното правоотношение са могли и е трябвало да се съобразят. Аргументът за заобикаляне на закона бил несъстоятелен, тъй като юридически заобикалянето на закона водело до нищожност на сделките. Жалбоподателят обръща внимание на обстоятелството, че ако към преобразуващото право за обявяване на относителна недействителност е приложим материално-правният закон, действащ към момента на откриване на производството по несъстоятелност, тъй като това право възниквало тогава, законодателят не би предвидил по-късно с § 8 от ПЗР на ЗБН изрично обратното действие на новата редакция на чл.59, ал.5 от ЗБН., което било запачено и при допълнението на § 8 от 2019 г.

Жалбоподателят моли обжалваното решение да бъде отменено и претендира сторените разноски.

Ответникът по жалбата синдиците на „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ я оспорват. Считат, че към процесните прихващания е приложима възприетата от съда редакция на разпоредбата на чл.59, ал.5 ЗБН, приета с ДВ, бр. 98 от 2014 г. и в сила от 28.11.2014 г., тъй като потестативното право, уредено от нормата възниквало от момента на откриване на производство по несъстоятелност спрямо банката. В настоящият случай от 22.04.2015 г., тъй като производството по несъстоятелност спрямо „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ е открито с решение от 22.04.2015 г. По отношение на процесните прихващания били налице всички предвидени в чл.59, ал.5 от ЗБН предпоставки за обявяването на относителната им недействителност. От друга страна въпросът с обратното действие на нормата на чл.59, ал.5 от ЗБН бил законодателно уреден и такова обратно действие било предвидено, поради което прихващанията попадали в обхвата на разпоредбата на чл.59, ал.5 от ЗБН. Основателен бил и искът с правно основание чл.59, ал.3 от ЗБН, тъй като към момента на извършване на прихващанията на въззивния жалбоподател било известно обстоятелството за настъпилата неплатежоспособност на „Корпоративна търговска банка“ АД /н./

Въззивният съд е сезиран и с частна жалба вх.№ 58788/24.06.2020 г., с която

„Дунарит“ АД обжалва разпореждане № 5037/16.04.2020 г. по т.д. № 93/2016 г. на СГС, ТО, VI-2 състав, с което съдът е определил размер на държавната такса по въззивната жалба и срок за нейното внасяне. Счита, че разпореждането е недопустимо, като постановено в нарушение на процесуалните правила, тъй като предхожда с 40 дни получаването на първоинстанционното решение от „Дунарит“ АД.

Ответникът по частната жалба – синдиците на „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ я оспорват като неоснователна. Към момента на постановяване на разпореждането съдът бил сезиран с жалба, която подлежала на администриране. Неправилно жалбоподателят свързвал дължимостта на държавната такса с подадената първа по ред въззивна жалба, тъй като държавната такса била дължима за обжалване пред въззивна инстанция.

Съдът като обсъди представените по делото доказателства, намира за установено следното:

Първоинстанционното производство е образувано по предявени от синдиците на „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ срещу ответника „Дунарит“ АД евентуално обективно съединени иски с правна квалификация чл.59, ал.5 ЗБН, съответно чл.59, ал.3 ЗБН, за обявяване по отношение на кредиторите на несъстоятелността на извършени от кредитор на банката прихващания, с изявления с входящи номера: вх. № 10324/31.10.2014 г., вх. № 10322/31.10.2014 г. и вх. № 10321/31.10.2014 г., за относително недействителни. Ищците твърдят, че с решение № 664 от 22.04.2015 г. по т.д. № 7549/2014 г. на СГС банката е обявена в несъстоятелност и е постановено осребряването на имуществото ѝ. С решение № 1443/03.07.2015 г., постановено по т.д. № 2216/2015 по описа на САС, ТО, III състав, посоченото решение на СГС е отменено в частта, с която за начална дата на неплатежоспособността на банката е приета датата 06.11.2014 г., като е определена друга начална дата – 20.06.2014 г. На 30.10.2014 г. в „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ били получени уведомления за извършени цесии с вх. № 10186/30.10.2014 г., вх. № 10185/30.10.2014 г. и вх. № 10179/30.10.2014 г. от Е. Р. М., ЕГН ***** и от „Е.М.“ ЕАД, ЕИК 119603547, с които цедентите уведомили банката, че са прехвърлили в полза на цесионера „Дунарит“ АД свои парични вземания към кредитната институция. Вземанията на Е. Р. М. произтичали от договор за откриване на преференциален безсрочен депозит от 03.04.2011 г. по депозитна сметка с IBAN: ***, в размер от 2 218 405.49 щатски долара, както и от договор за индивидуален срочен депозит № 41095/15.05.2014 г. по депозитна сметка с IBAN: ***, в размер от 920 000 евро, а вземането на „Е.М.“ ЕАД произтичало от сключен договор за индивидуален срочен депозит № 38933/07.01.2014 г. по депозитна сметка с IBAN: ***, в размер на сумата от 23 000 000 евро. С три изявления за прихващане с вх. № 10324/31.10.2014 г., вх. № 10322/31.10.2014 г. и вх. № 10321/31.10.2014 г., придобитите от цесионера вземания били прихванати за погасяване на задълженията на ответника „Дунарит“ АД по четири договора за банков кредит от 11.01.2011 г., 14.12.2006 г., 08.01.2013 г. и 25.03.2014 г., по силата на които „КТБ“ АД отпуснала на кредитополучателя „Дунарит“ АД банкови кредити в общ размер от 15 000 000 щатски долара, 29 890 000 лева и 26 000 000 евро, като всички суми по така направените кредитирания били ефективно усвоени от кредитополучателя им. Към 31.10.2014 г. – датата на постъпване в деловодството на банката на изявленията за прихващане предприети от „Дунарит“ АД, общият размер на неговите задължения по цитираните три кредитни правоотношения възлизал на 10 491 686.41 щатски долара, 19 460 925.20 лева и 24 943 369 евро.

Ищците поддържат, че доколкото компенсационните изявления са извършени след приетата с решението на САС начална дата на неплатежоспособността 20.06.2014 г., по силата на чл. 59, ал. 5 от ЗБН, същите били непротивопоставими на кредиторите на несъстоятелността. Считат за приложима спрямо тези сделки редакцията на разпоредбата

след измененията, извършени с ДВ, бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г., но излагат доводи и за непротивопоставимост на извършените прихващания на кредиторите на несъстоятелността и въз основа на редакцията на разпоредбата със съдържанието отпреди изменението. Липсвали предпоставките за извършване на атакуваните прихващания, тъй като активните вземания, за които „Дунарит“ АД поддържа да е придобил по сключени договори за цесия, не могли да се квалифицират, като ликвидни и изискуеми, защото временната мярката по налагане на режим на специален банков надзор водела до спиране на изпълнението на всички задължения на банката и ограничаване на дейността ѝ. Синдиците на несъстоятелната банка предявяват искове за обявяване на недействителност по отношение на кредиторите на несъстоятелността на изявленията на „Дунарит“ АД от 31.10.2014 г. за прихващане на задълженията си към „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ с вземанията, придобити от Е. Р. М. и „Е.М.“ ЕАД по договорите за цесия.

Ответникът „Дунарит“ АД оспорва предявените искове. Признава твърденията на ищеца относно съществуването, основанието и размера на насрещните вземания на ищеца и на ответника към 31.10.2014 г., както и извършените от негова страна и достигнали до банката-адресат изявления за прихващане. Посочва, че при изложената от ищеца фактическа обстановка приложение е допустимо да намери единствено разпоредба на чл. 59, ал. 5 от ЗБН в редакцията ѝ към момента на получаване от страна на банката на изявленията за прихващане – 31.10.2014 г. В противоречие с принципите на правовата държава и правната сигурност било с последващи изменения били преуредени заварени материално-правни правоотношения и страните по тях да бъдат задължени да се съобразяват. Според чл.59, ал.5 ЗБН редакция към 31.10.2014 г. за недействителни по отношение на кредиторите на несъстоятелността можело да бъдат обявени по установения исков ред единствено прихващания сторени след началната дата на неплатежоспособността от банката-длъжник, а не и от нейни кредитори. Оспорваните прихващания са упражнени с едностранно изявление от страна на кредитор, поради което процесните компенсационни сделки били противопоставима на останалите кредитори на несъстоятелността, които не разполагат с възможността да парират действието ѝ спрямо себе си. Насрещните вземания, предмет на прихващанията, били ликвидни, тъй като между страните по делото отсъствали разногласия за основанието и размера им. Налице били всички материални предпоставки разписани от законодателя за валидно извършване на прихващане, тъй като ЗЗД изисквал изискуемост единствено на активното вземане, докато пасивното било достатъчно да бъде и само изпълняемо. Решението на БНБ за спиране изпълнението на всички задължения на банката, касало единствено извършването от банката реални плащания, а не създавало нормативно препятствие за реализацията на прихващания от кредитор на „КТБ“ АД, а освен това коментираната мярка по никакъв начин не създавала основание за отлагане настъпването на падежа на активните вземания, а само освобождавала банката от отговорност за забава в тяхното изпълнение.

С допълнителна искова молба ищите молят съда да се приемат за безспорни признатите в отговора на исковата молба обстоятелства. Поддържат, че компенсаторният ефект на всяко едно от трите атакувани прихващания настъпил към момент след определената от съда начална дата на неплатежоспособността на банката. Заявени са твърдения, че реализираните прихващания от „Дунарит“ АД са извършени при знание за настъпилата неплатежоспособност на длъжника по тези вземания и за поисканото откриване на производство по несъстоятелност спрямо „КТБ“ АД, предвид поставянето ѝ под специален надзор от страна на БНБ още на 20.06.2014 г.

С допълнителния отговор ответникът поддържа, че поставянето на банката под специален надзор не означавало, че същата е неплатежоспособна, а само че е налице опасност от неплатежоспособност, която може да бъде преодоляна чрез мерки за оздравяване. Съответно от факта на поставяне на една банка под специален надзор от страна на БНБ не можело да се извежда презумпция за знание у третите лица - нейни клиенти за неплатежоспособността на кредитната институция и те да търпят неблагоприятните

последници едно подобно предположение.

Конституираните, като подпомагащи страни – Е. Р. М. и „Е.М.“ ЕАД оспорват исковете.

Съдът като обсъди представените по делото доказателства и доводите на страните, приема за установено от фактическа страна следното:

С Решение № 73/20.06.2014 г. на Управителния съвет на Българска Народна Банка, съгласно извлечение от протокол № 11 от заседанието, проведено на 20.06.2011 г., на основание чл.115, ал.1, т.2 и 3, чл.116, ал.1, чл.116, ал.2, т.2, 3, 6 и 7, във връзка с чл.103, ал.2, т.24 ЗКИ, „КТБ“ АД (н.) е поставена под специален надзор. Спряно е изпълнението на всички задължения на „КТБ“ АД (н.) Дейността на банката е ограничена, като е забранено извършването на всички дейности съгласно банковия лиценз. Отстранени са от длъжност членовете на Управителния съвет, отстранени са от длъжност членовете на Надзорния съвет, лишени са от право на глас акционерите на банката, притежаващи повече от 10 % от акциите й. Решението е вписано по партидата на банката в Търговски регистър при Агенция по вписванията на дата 23.06.2014 г., вписване № 20140623173928.

С Решение № 114/16.09.2014 г. на Управителния съвет на Българска Народна Банка, съгласно извлечение от протокол № 23 от заседанието, проведено на 16.09.2014 г., на основание чл.115, ал.1, т.2 и 3, чл.116, ал.1, чл.116, ал.1, във връзка с чл.103, ал.2, т.24 ЗКИ, срокът, за който „КТБ“ АД (н.) е поставена под специален надзор, е удължен до 20.11.2014 г. Решението е вписано по партидата на банката в Търговски регистър при Агенция по вписванията на дата 18.09.2014 г., вписване № 20140918142617.

С Решение № 138/06.11.2014 г. на Управителния съвет на Българска Народна Банка, съгласно извлечение от протокол № 27 от заседанието, проведено на 6.11.2014 г., на основание чл.36, ал.2, т.2 във връзка с чл.103, ал.1, т. 1, чл. 103, ал. 2, т.25 и чл. 151, ал. 1 ЗКИ, на „КТБ“ АД (н.) е отнет лиценз за извършване на банкова дейност, поради отрицателен собствен капитал на банката и е взето решение да бъде подадено искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на основание чл. 9, ал. 6 ЗБН. Решението е вписано по партидата на банката в Търговски регистър при Агенция по вписванията на дата 07.11.2014 г. вписване № 20141107140740.

С Решение № 664 от 22.04.2015 г., постановено по т.д. № 7549 по описа за 2014г. на Софийски градски съд, VI-4 състав, е обявена неплатежоспособността на „Корпоративна търговска банка“ АД- в несъстоятелност; определена е началната дата на неплатежоспособността – 6.11.2014 г.; открито е производство по несъстоятелност и е обявена в несъстоятелност „Корпоративна търговска банка“ АД.

С Решение № 1443 от 03.07.2015г., постановено по т.д.№ 2216/2015 г. по описа на Софийски апелативен съд, ТО, III-състав, е отменено Решение № 664 от 22.04.2015г., постановено по т.д. № 7549 по описа за 2014 г. на СГС, VI-4 състав, в частта, с която за начална дата на неплатежоспособността на КТБ е посочен 06.11.2014г., като е определена друга начална дата - 20.06.2014 г.

Представен е Договор за банков кредит от 14.12.2006 г., по силата на който „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ предоставила на „Дунарит“ АД банков кредит в размер на 1 000 000 лева. Към договора са сключени 13 броя анекси /последният от 02.10.2013 г./, с които са изменяни сроковете за погасяване на отпуснатия банков кредит, както и начина на погасяване на уговорените погасителни вноски, чрез въвеждането на

промяна в броя и размера им. Кредитният лимит е завишен до сумата от 25 000 000 лв. Срокът за погасяване на всички задължения на кредитополучателя е удължен до 05.01.2015 г. В извлечение от счетоводните книги на „КТБ“ АД от сметки на „Дунарит“ АД по договор за банков кредит от 14.12.2006 г. е удостоверено общото задължение на кредитополучателя към датата – 31.10.2014 г. - сумата от 19 460 952.20 лв. /вкл. редовна главница, просрочени и текущи лихви върху редовна главница, неустойка върху просрочена лихва, уговорени и начислени такси по кредита/.

Представен е Договор за банков кредит от 11.01.2011 г., по силата на който „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ предоставила на „Дунарит“ АД банков кредит в размер на 5 000 000 щатски долара със срок за погасяване до 05.02.2015 г. Представени са 4 броя анекси към него /последният от 04.06.2014 г./, с които са въведени промени в начина на погасяване на уговорените вноски, чрез изменение на техния брой и размери. Кредитният лимит е увеличен до 15 000 000 щатски долара. В извлечение от счетоводните книги на „КТБ“ АД от сметки на „Дунарит“ АД от 11.01.2011 г. е удостоверено, че общото задължение на кредитополучателя към банката, определено към датата 31.10.2014 г. възлиза на 10 491 686,41 щ.д. /вкл. редовна главница, просрочени и текущи лихви върху редовна главница, неустойка върху просрочена лихва, уговорени и начислени такси по кредита/.

Представен е Договор за банков кредит от 08.01.2013 г., по силата на който „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ предоставила на „Дунарит“ АД банков кредит в размер 11 000 000 евро със срок за погасяване до 30.05.2013 г. В извлечение от счетоводните книги на „КТБ“ АД от сметки на „Дунарит“ АД по договор за банков кредит от 08.01.2013 г. се констатира, че общото задължение на кредитополучателя към банката определено към датата – 31.10.2014 г. възлиза на сумата от 9 735 715.67 евро /вкл. редовна главница, просрочени и текущи лихви върху редовна главница, неустойка върху просрочена лихва, уговорени и начислени такси по кредита/.

Представен е Договор за банков кредит от 08.01.2013 г., по силата на който „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ предоставила на „Дунарит“ АД банков кредит в размер на 11 000 000 евро със срок за погасяване до 15.03.2016 г. В извлечение от счетоводните книги на „КТБ“ АД от сметки на „Дунарит“ АД по договор за банков кредит от 08.01.2013 г. е удостоверено, че общото задължение на кредитополучателя към банката към датата – 29.10.2014 г. възлиза на 9 733 346.88 евро /вкл. редовна главница, просрочени и текущи лихви върху редовна главница, неустойка върху просрочена лихва, уговорени и начислени такси по кредита/.

Представен е Договор за банков кредит от 25.03.2014 г., по силата на който „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ предоставила на „Дунарит“ АД банков кредит в размер на сумата от 15 000 000 евро със срок за погасяване до 20.04.2018 г. В извлечение от счетоводните книги на „КТБ“ АД от сметки на „Дунарит“ АД по договор за банков кредит от 25.03.2014 г. е удостоверено, че общото задължение на кредитополучателя към банката към датата – 31.10.2014 г. възлиза на сумата от 15 207 653.33 евро /вкл. редовна главница, просрочени и текущи лихви върху редовна главница, неустойка върху просрочена лихва, уговорени и начислени такси по кредита/.

С Уведомление с вх. № 10186/30.10.2014 г. Е. Р. М. уведомява банката и назначените ѝ квестори на основание чл. 99, ал. 3 от ЗЗД, че е прехвърлил с договор за прехвърляне на вземания от 30.10.2014 г., в полза на „Дунарит“ АД вземанията, с който разполага към банката, произтичащи от рамков договор за платежни услуги за потребител за откриване на банкова сметка при условията на безсрочен депозит от 27.03.2012 г. и анекс към него сключен на 03.04.2012 г. по банкова сметка ***, на стойност 2 218 405.49 щатски долара.

Представен е Анекс № 79245/03.04.2012 г. към Рамков договор за платежни услуги на потребители за откриване на банкова сметка при условията на преференциален

безсрочен депозит „Плюс“, от който е видно, че към 30.10.2014 г. /датата на извършеното уведомление/ Е. Р. М. е депозант по преференциален безсрочен депозит, открит при „Корпоративна търговска банка“ АД и е титуляр на банкова сметка в щатски долари.

С изявление с вх. № 10324/31.10.2014 г. „Дунарит“ АД отправя към „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ изявление за прихващане по 104 ЗЗД във връзка с чл. 103 ЗЗД, във връзка с чл. 99, ал. 3 ЗЗД на вземането си възлизащо в размер на 2 218 405,49 щатски долара, което е придобито посредством договор за цесия от 30.10.2014 г. сключен с Е. Р. М., с насрещното вземане на банката към „ДУНАРИТ“ АД по договора за банков кредит от 11.01.2011 г. за част от главница възлизаща в размер на сумата от 2 218 405,49 щатски долара.

С Уведомление с вх. № 10 185/30.10.2014 г. Е. Р. М. уведомява „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ и назначените й квестори, на основание чл. 99, ал. 3 от ЗЗД, че по договор за прехвърляне на вземания от 30.10.2014 г. е прехвърлил в полза на „Дунарит“ АД вземанията си към банката, произтичащи от договор за индивидуален безсрочен депозит от 15.05.2014 г. по депозитна сметка ***, на стойност 920 000 евро.

Представен е Договор за индивидуален срочен депозит № 41095/15.05.2014 г., съгласно който към датата на уведомлението Е. Р. М. е бил депозант по индивидуален срочен депозит, открит при „Корпоративна търговска банка“ АД - титуляр на банкова сметка в евро.

С изявление с вх. № 10322/31.10.2014 г. „Дунарит“ АД отправя към „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ изявление за прихващане по 104 ЗЗД във връзка с чл. 103 ЗЗД, във връзка с чл. 99, ал. 3 ЗЗД на вземането си възлизащо в размер на 920 000 евро, придобито по договор за цесия от 30.10.2014 г. сключен с Е. Р. М. Е. Р. М., с насрещни вземания на банката към „Дунарит“ АД, съответно: по договора за банков кредит от 11.01.2011 г. за част от главница възлизаща в размер на сумата от 186 000 евро, и по договора за банков кредит от 14.12.2006 г. за част от главница възлизаща в размер на сумата от 1 435 572,22 лева, съставляващи равностойност на превалутирани 734 000 евро.

С Уведомление с вх. № 10179/30.10.2014 г. „Е.М.“ ЕАД уведомява „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ и назначените й квестори на основание чл. 99, ал. 3 от ЗЗД, че по договор за прехвърляне на вземания от 30.10.2014 г. е прехвърлило в полза на „Дунарит“ АД вземанията си към банката, произтичащи от договор за индивидуален срочен депозит от 07.01.2014 г. по депозитна сметка ***, на стойност 23 000 000 евро.

Представен е Договор за индивидуален срочен депозит № 38933/07.01.2014 г., видно от който към датата на извършеното уведомление лицето „Е.М.“ ЕАД е било депозант по индивидуален срочен депозит открит при „Корпоративна търговска банка“ АД - титуляр на банкова сметка в евро.

С изявление с вх. № 10321/31.10.2014 г. „Дунарит“ АД отправя до „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ изявление за прихващане по 104 ЗЗД във връзка с чл. 103 ЗЗД, във връзка с чл. 99, ал. 3 ЗЗД на вземането си възлизащо в размер на 23 000 000 евро, придобито по договор за цесия от 30.10.2014 г., сключен с „Е.М.“ ЕАД с насрещни вземания на банката към „Дунарит“ АД съответно: по договора за банков кредит от 25.03.2014 г. за част от главница възлизаща в размер на сумата от 11 170 000 евро, по договора за банков кредит от 08.01.2013 г. за част от главница възлизаща в размер на сумата от 9 003 000 евро, и по договор за банков кредит 11.01.2011 г. за част от главница възлизаща в размер на сумата от 2 827 000 евро.

Видно от банково удостоверение с № 9346/18.12.2014 г., издадено от квесторите на обявената в неплатежоспособност „КТБ“ АД, към датата 20.11.2014 г. „Дунарит“ АД има следните салда по кредитни сметки открито в банката : сумата от 2 491.94 лв. по договор за банков кредит от 14.12.2006 г.; сумата от 189 921.23 евро по договор за банков кредит от 25.03.2014 г.; сумата от 430 309 евро по договор за банков кредит от 08.01.2013 г.; сумата от 1 208 741,48 евро по договор за банков кредит от 20.09.2012 г.; и сумата от 252 772, 39 щатски долара по договор за банков кредит от 11.01.2011 г.

Представени са отчети за движението на средствата по три разплащателни сметки на „Дунарит“ АД, открити в „КТБ“ АД към 06.11.2014 г. , от които се вижда, че извършените прехвърляния на вземания от Е. Р. М. и „Е.М.“ ЕАД в полза на „Дунарит“ АД, за които банката е била уведомена с цитираните по-горе писмени уведомления изготвени и изпратени от старите кредитори са били осчетоводени, както и трите прихващания от 31.10.2019 г., адресирани до „КТБ“ АД.

Представени са договорите за прехвърляне на вземания, сключени между Е. Р. М. и „Е.М.“ ЕАД като цеденти и „Дунарит“ АД в качеството на цесионер, чрез които „Дунарит“ АД е придобило вземанията на Е. Р. М. и „Е.М.“ ЕАД към „Корпоративна търговска банка“ АД /н./. В договорите за цесия е посочен видът и размерът на вземанията, които са идентични с посочените в уведомленията, изпратени от цесионерите до длъжника. Вземанията са прехвърлени срещу задължението на цесионера да заплати указаната в договорите цена, като нейното заплащане е уговорено на вноски за определен период от време /60 равни месечни вноски за срок от 5 години/. Съгласно чл. 9 от договорите, същите влизат в сила от момента на подписването им, като от същата дата настъпва прехвърлянето на вземанията очертани в тези сделки. Следователно считано от 30.10.2014 г. „Дунарит“ АД е придобило вземанията по трите договора за цесия.

С Анекс към договор за цесия от 30.10.2014 г. „Е.М.“ ЕАД и „Дунарит“ АД са постигнали съгласие за прекратително условие - обявяването на изявлението за прихващане с № 10321/31.10.2014 г. за недействително, или неговата отмяната му в рамките на откритото спрямо банката производство по несъстоятелност, чието събдяване води до прекратяване на договора за цесия с обратна сила, съгласно правилото на чл.25, ал.2 ЗЗД.

Със споразумение от 30.11.2015 г. „Е.М.“ ЕАД и „Дунарит“ АД са постигнали съгласие относно задължения на „Дунарит“ АД за заплащането на цена по пет договора за прехвърляне на вземания на вложители в „КТБ“ АД /н./, посочени в споразумението – правоотношения от 30.10.2014 г. със „Е.М.“ ЕАД , Е. Р. М. /две/, „Интерпред Световен търговски център София“ АД и „Б.РЕ“ АД, Люксембург. Страните разширили уговореното с анекс от 30.10.2014 г. прекратително условие, като с т.20 от споразумението предвидили нови хипотези. Констатиран е общия размер на цесионната цена, която дължи „Дунарит“ АД към „Е.М.“ ЕАД съответно : 22 176 000 евро; 1 774 724,39 щ.д.; и 400 000 лв. и е прието, че това задължение подлежи на изпълнение чрез плащането на 60 равни месечни вноски, като срокът за плащане започва да тече, считано от 01.01.2015 г.

С договор от 11.08.2016 г. „Е.М.“ ЕАД, в качеството на титуляр на вземане към „Дунарит“ АД за сумите 22 176 000 евро, 1 774 724.39 щ.д. и 400 000 лв. се е разпоредил със същото, като го е прехвърлил в полза на „Виафот инвестмънт България“ ЕООД. „Виафот инвестмънт България“ ЕООД е цедирало придобитото вземане в полза на „Виафот лимитид“, чуждестранно дружество с регистрация на Британските Вирджински

Острови с договор от 11.08.2016 г. С договор за цесия от 05.07.2017 г. вземанията са прехвърлени от „Виафот лимитид“ в полза на „Дипи“ ЕООД, което с договор за цесия от 25.08.2017 г. ги е прехвърлило в полза на „Корпоративна търговска банка“ АД /н./, която от своя страна ги е прехвърлило на „Държавна консолидационна компания“ ЕАД с договор от 25.08.2017 г. „Дунарит“ АД плаща дължимите суми, превеждайки на Държавна консолидационна компания“ ЕАД по три банкови превода от 30.08.2017 г. 46 842 284.97 лв., 3 111 497.86 лв. и 432 000 лв.

С определение от 20.09.2017 г. първоинстанционният съд е определил за безспорни и ненуждаещи се от доказване между страните, следния кръг от факти и обстоятелства : че въз основа на сключени договори за банков кредит от 11.01.2011 г., 14.12.2006 г., 08.01.2013 г. и 25.03.2014 г. „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ предоставила на ответното дружество парични суми общ размер от 15 000 000, 00 щатски долара, 29 890 000, 00 лева и 26 000 000, 00 евро, от които към 31.10.2014 г. непогасената част възлиза на 10 491 686,41 щатски долара, 19 460 925,20 лева и 24 943 369 евро.; на 31.10.2014 г. „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ е получило три изявления от „Дунарит“ АД, с които последното заявява, че прихваща остатъкът от задълженията си по договорите за банков кредит с насрещното си вземане срещу банката, придобито по силата на сключени с Е. Р. М. и „Е.М.“ ЕАД три договора за цесия.

По въззивното дело не са посочени нови факти и не са събрани нови доказателства.

При така установената фактическа обстановка, съдът приема следното от правна страна:

Предявени са обективно кумулативно съединени иски с правно основание чл.59, ал.5 от ЗБН, евентуално съединени с иски с правно основание чл.59, ал.3 ЗБН.

Относно приложимия закон:

С решение № 8/27.05.2021 г. по к.д. № 9/2020 г., Конституционният съд се е произнесъл по същество на искането на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на § 5, ал. 1 - 4, § 6, ал. 1 - 2, § 7 и § 8 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за банковата несъстоятелност (обн. ДВ, бр. 22 от 2018 г., доп.ДВ, бр. 33 от 2019 г., в сила от 19.04.2019 г.), чл. 60а, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност (обн. ДВ, бр. 22 от 2015 г., доп. ДВ, бр. 33 от 2019 г., в сила от 19.04.2019 г.), § 16 от Закона за изменение и допълнение на Закона за банковата несъстоятелност (обн. ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 11.08.2015 г.) и чл. 60б, ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от Закона за банковата несъстоятелност (обн. ДВ, бр. 22 от 2018 г., в сила от 16.03.2018 г.). С решението разпоредбата на § 8 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за банковата несъстоятелност (обн. ДВ, бр. 22 от 2018 г., доп.ДВ, бр. 33 от 2019 г., в сила от 19.04.2019 г.) е обявена за противоконституционна.

С § 8 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за банковата несъстоятелност (обн. ДВ, бр. 22 от 2018 г., доп.ДВ, бр. 33 от 2019 г., в сила от 19.04.2019 г.) бе внесено законодателно изменение, съгласно което

разпоредбите на чл.59,ал.5,6 и 7 се прилагат от 20.06.2014 г. Това изменение е признато за противоконституционно.

В конституционноправната теория се поставя въпросът за последиците от обявяването на разпоредба на нормативен акт за противоконституционна от Конституционния съд. По силата на чл. 152, ал. 2, изр. трето от Конституцията на Република България разпоредбата спира да се прилага след обявяването ѝ за противоконституционна, тъй като отмяната ѝ е от изричната компетентност на органа, който е приел съответния нормативен акт. Повечето български конституционалисти, разработвали този въпрос, както и съдебната практика стигат до извода, че когато Конституционният съд обяви противоконституционността на разпоредбата на нормативен акт, която е била изменена или допълнена по надлежния ред със съответния акт от компетентния орган (а това винаги ще е закон за изменение и допълнение, приет от Народното събрание), то действието на предходния вариант на тази разпоредба отпреди промяната следва да бъде възстановено.

Съдът намира, че към процесните прихващания, техните правни последици, действителност и евентуалните предпоставки за недействителност е приложима редакцията на чл.59 от ЗБН, действала до изменението на ЗБН, направено с ДВ, бр. 59 от 2006 г. Разпоредбата на чл.59 от ЗБН е изменена със Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на РБългария - ДВ, бр. 98 от 2014 год. (в сила от 28.11.2014 г.), но тази редакция на нормата не намира приложение в случая. Съгласно §12 от ПЗР на същия закон, с който се внасят изменения в ЗБН (в т.ч. и в чл. 59 от ЗБН), същите влизат в сила от деня на обнародването им в ДВ, а именно на 28.11.2014 г. Съгласно чл.14, ал.1 от Закона за нормативните актове обратна сила на нормативен акт може да се придаде само по изключение и то само, ако с изрична разпоредба е предвидено наличието на такова ретроактивно действие. В акта, с който е изменена нормата на чл. 59 ЗБН (обн. ДВ, бр. 98 от 2014 г.) липсва разпоредба, с която изрично да е придадено обратно действие на изменението на нормата /същата е обявена за противоконституционна и съдът не следва да я прилага/. Нормата на чл.59 ЗБН е материалноправна, като евентуално придаване на обратна сила на изменената с ДВ, бр. 98 от 2014 г. правна норма би влязло в противоречие с основен конституционен принцип - а именно забраната за отнемане с обратна сила на законно придобити права. Новата редакция на нормата на чл. 59 ЗБН (в сила след 28.11.2014 г.) - като действаща за напред във времето е приложима единствено спрямо правоотношения и/или факти, които са възникнали и/или са се сбъднали и/или са породили своите правни последици след влизането ѝ в сила, т.е. след 28.11.2014 г., като същата е неприложима и не може да бъде прилагана спрямо процесното прихващане, извършено на 31.10.2014 г.

I./ По евентуално предявения иск с правно основание чл.59, ал.5 от ЗБН.

Извършената на 28.11.2014 г. законодателна промяна на тази правна норма и обстоятелството, че това е станало след датата на входиране на процесните изявления за прихващане, и при съобразяване на принципа, установен в чл.14, ал.1 от ЗНА, според който обратна сила на нормативен акт може да се даде само по изключение и то с изрична разпоредба, което тук е признато за противоконституционно, дава основание на съда да приеме, че законодателната промяна на разпоредбата на чл. 59, ал. 5 ЗБН /приета и вляза в сила на 28.11.2014 г./ е неприложима по отношение на процесното прихващане. Законодателното изменение, извършено със Закона за изменение и допълнение на закона за държавния бюджет на Република България за 2014 г., обн. в ДВ, бр. 98 от 2014 г., при изложеното относно обратното действие на закона, действа занапред и обхваща единствено и само прихващания, извършени след датата на влизане в сила на законодателната промяна - т.е. безспорно би обхванало прихващания, които са извършени след 28.11.2014 г.

Прихващанията са извършени с изявления с входящи номера: вх. № 10324/31.10.2014 г., вх. № 10322/31.10.2014 г. и вх. № 10321/31.10.2014 г. по регистъра на

банката. Следователно, по отношение на тях всичките им и погасителните им правни последици, които са настъпили автоматично и незабавно са породили своето правно действие, е приложима разпоредбата на чл. 59, ал. 5 от ЗБН в старата ѝ редакция, обн. в ДВ, бр. 59 от 2006 г. Съгласно тази редакция на чл. 59, ал. 5 от ЗБН: „Недействително по отношение на кредиторите на несъстоятелността освен за частта, която кредиторът би получил при разпределението на осребреното имущество, е прихващането, извършено от ДЛЪЖНИКА след началната дата на неплатежоспособността, независимо от това кога са възникнали двете насрещни задължения." Целият фактически състав на процесните прихващания е осъществен изцяло по време на действие на тази редакция на законовата разпоредба, като пак при действието ѝ са настъпили и правните последици, с които законодателят свързва извършването на прихващане.

Действителността или недействителността на извършено прихващане се преценява само и единствено към онзи момент, в който е осъществена и завършена съвкупността от всички материалноправни предпоставки на прихващането на насрещните вземания до размера на по-малкото от тях. Този момент за процесните прихващания е моментът, в който изявлението за прихващане е достигнало до банката - длъжник, а това се е случило до 5.11.2014 г. Откриването на производството по несъстоятелност на банката е последващ и по-късен факт, с който действително законодателно се свързва възникването на правото на иск по чл. 59, ал. 5 от ЗБН и надлежното му упражняване в законовия 2-годишен срок, но моментът, в който е открито това производство не е и не може да бъде определящ относно определяне на приложимата правна уредба към прихващания, извършени и напълно осъществили всички свои правни последици в по-ранен момент.

Правната норма на чл.59, ал.5 от ЗБН, в старата ѝ редакция, обн. в ДВ, бр. 59 от 2006 г., също е неприложима и неотнositима към прихващането, предмет на делото предвид това, че визираната в нея недействителност се отнася единствено и само за прихващанията, извършени от страна на ДЛЪЖНИКА в несъстоятелността (Банката) и не засяга и не може да се приложи по отношение на прихващанията, извършени от трети лица - кредитори на Банката, като този извод следва и е очевиден от граматическото и систематическо тълкуване на нормата и от буквалния текст на чл. 59, ал. 5 от ЗБН.

Исковете са неоснователни и следва да бъдат отхвърлени.

II./ По евентуално предявения иск с правно основание чл.59, ал.3 от ЗБН:

С оглед отхвърлянето на главния предявен иск с правно основание чл.59, ал.5 от ЗБН, въззивният съд дължи произнасяне по евентуално предявения иск с правно основание чл.59, ал.3 от ЗБН.

На настоящият съдебен състав известни постановените решения на ВКС: решение № 51 от 21.07.2020 г. по т. д. № 3109/2018 г. на ВКС, II т. о., решение № 59 от 10.08.2020 г. по т. д. № 1920/2018 г. на ВКС, I т. о., решение № 112/28.10.2020 г. по т. д. № 1721/2019 г. на ВКС, II т. о., решение № 161/17.12.2020 г. по т. д. № 3089/2018 г. на ВКС, II т. о., решение № 131/21.12.2020 г. по т. д. № 751/2019 г. на ВКС, I т. о., решение № 130 от 15.01.2021 г. по т. д. № 2597/2018 г. на ВКС, II т. о., решение № 142 от 21.01.2012 г. по т. д. № 1904/2019 г. на ВКС, II т. о., в които се дава непротиворечив отговор на правени въпроси, свързан с приложението на чл. 59, ал. 3 ЗБН, които имат пряко отношение към настоящия спор. Съгласно така формираната постоянна и трайна практика, към която настоящият състав следва да се присъедини, знание за неплатежоспособност по смисъла на чл. 59, ал. 3 ЗБН не може да се обоснове със знание на решението на УС на БНБ за поставяне на съответната банка под специален надзор като оздравителна принудителна административна мярка по чл. 115, ал. 1 ЗКИ, вкл. от спирането на плащанията по чл. 116, ал. 2, т. 2 ЗКИ. Прието е, че под "знание за неплатежоспособност" в хипотезиса на чл. 59, ал. 3 ЗБН следва

да се разбира узнаване на обективирано от БНБ, в качеството ѝ на компетентен за това надзорен орган, становище за неплатежоспособност на банката по чл. 36, ал. 2 ЗКИ /редакция преди изм. обн. ДВ бр. 62/2015 г. /, преди то да бъде формализирано в акт за отнемане на лиценза за банкова дейност, като именно недобросъвестното възползване от достъп до тази информация се санкционира от закона. Предвиденият от законодателя субективен елемент от фактическия състав на чл. 59, ал. 3 ЗБН подлежи на пълно и главно доказване от ищеца чрез всички допустими доказателствени средства.

Съгласно чл.59, ал.3 от ЗБН: „Прихващането може да бъде обявено за недействително по отношение на кредиторите на несъстоятелността, ако кредиторът е придобил вземането и задължението си преди датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност, но към момента на придобиване на вземането или задължението е знаел, че е настъпила неплатежоспособност или че е поискано откриване на производство по несъстоятелност.“.

За да бъде уважен евентуалният иск ищецът следва да докаже при пълно главно доказване, че ответникът, извършил процесните прихващания със свои вземания към банката, има качеството на кредитор на банката, който е придобил вземането и задължението си преди датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност /датата на решението на СГС по т.д. № 7549/2014 г., VI - 4 състав е 22.04.2015 г./, но към момента на придобиване на вземането или задължението е знаел, че е настъпила неплатежоспособност на банката.

Ответникът не оспорва факта, че е придобил вземането срещу банката, с което е извършено процесното прихващане по силата на процесните Договори за цесия. Прехвърлителният ефект е настъпил незабавно, тъй като действието на договора не е било поставяно в зависимост от отлагателни условия. Ответникът не оспорва и по делото е установено, че е придобил вземането си преди датата на откриване на производството по несъстоятелност на банката на 22.04.2015 г. От представените към исковата молба договор за банков кредит на ответника е видно, че ответникът е придобил и задълженията си преди датата на откриване на производството по несъстоятелност на банката. Следователно са изпълнени обективните предпоставки на разпоредбата на чл. 59, ал. 3 от ЗБН.

Съдът намира, че не е доказано наличието на третата задължително изискуема предпоставка от субективен характер - знанието на ответника, че към момента на придобиване на вземането или задължението е настъпила неплатежоспособност на „Корпоративни търговска банка“ АД.

Знанието у ответника не следва да се предполага, а безспорно да се докаже по делото. Липсва законова презумпция за знание, каквато би била налице по силата на ал. 4 на чл. 59 от ЗБН, която в случая била неприложима, тъй като вземането, с което е извършено процесното прихващане, е придобито преди 08.11.2014 г., от която дата насетне би могла да бъде приложена въведената от чл.59, ал.4 ЗБН закона презумпция за знание. Вземането, с което е извършено процесното прихващане, са придобити дори преди 06.11.2014 г. датата, на която е отнета лицензията на „Корпоративни търговска банка“ АД за извършване на банкова дейност.

След 20.06.2014 г. „Корпоративна търговска банка“ АД е в период на специален надзор и липсват доказателства за знание у ответника, че банката е в състояние на неплатежоспособност. Специалният надзор има характера на охранителна и оздравителна мярка по отношение на банката, която мярка по дефиниция е с временен характер. След изтичане на срока на специалния надзор, откриването на производство по несъстоятелност на банката е само една от възможните, но не и единствена и задължителна последица за банката. Специалният надзор е производство, което е отделно и различно от производството по несъстоятелност на банката. Банка, която е била поставена под специален надзор /дори и поради изчерпана ликвидност и невъзможност да изплаща дължими и изискуеми влогове/,

може да не е в неплатежоспособност и може никога да не бъде в процес на несъстоятелност, както и обратното производство по несъстоятелност на банка може да бъде открито и без банката да е била поставяна под специален надзор.

Твърдението за извод за наличие на знание у ответника за настъпила неплатежоспособност на КТБ АД поради големия поток от информация след 20.06.2014 г. е необосновано, тъй като информацията, която обществото получава в този период е неясна и противоречива и включва и сведения, че банката ще бъде стабилизирана.

Изискването на законодателя е кредиторът да е знаел и да му е била известна настъпилата неплатежоспособност, а не да е предполагал, да е бил длъжен или да е могъл да предположи, или да е допускал настъпването на неплатежоспособност или на вероятност или опасност от такава.

Понятието „неплатежоспособност" се използва със собствен смисъл и в Закона за банковата несъстоятелност, и в Закона за кредитните институции. В чл.36, ал.2 от ЗКИ неплатежоспособността е налице когато собственият капитал на банката е отрицателна величина и не са изпълнени условия за реструктуриране. Спирането на плащанията към вложители, което ищецът смята за релевантното съдържание на знанието, не е равнозначно на неплатежоспособност по смисъла на ЗКИ и ЗБН, нито пък води до прекратяване на дейността на банката. Едва с постановеното на 22.04.2015 г. Решение № 664/ 22.04.2015 г. по т.д.№ 7549/ 2014 г., VI - 4 състав на СГС, обявено и в Търговския регистър, с което е открито производството по несъстоятелност на КТБ АД е постановено прекратяване на дейността на Банката.

В Решения № 73/ 20.06.2014 г. и № 74/ 22.06.2014 г. на УС на БНБ във връзка със спиране на плащанията към клиенти, настъпило в резултат на масирано теглене на средства, банката е поставена под специален надзор за срок от три месеца не поради настъпила неплатежоспособност, а поради опасност от неплатежоспособност. Съгласно ЗКИ ликвидната криза е предпоставка за поставяне под особен надзор, а състоянието на неплатежоспособност има съвсем друга последица - отнемане на лиценза за извършване на банкова дейност. Съгласно ЗКИ БНБ задължително в срок до 5 работни дни от установяване на неплатежоспособността отнема издадения лиценз на банка поради неплатежоспособност, когато: 1. не изпълнява повече от 7 работни дни свое изискуемо парично задължение, ако това е пряко свързано с Финансовото състояние на банката и по преценка на БНБ не може да се очаква изплащане на изискуемите парични задължения в приемлив период от време, или 2. собственият ѝ капитал е отрицателна величина.

С Решение № 114 по Протокол № 23 от заседание на УС на БНБ от 16.09.2014 г., обявено в ТР специалният надзор на КТБ АД е продължен до 20.11.2014 г.

В публикувания на 31.07.2014 г. доклад на квесторите за текущото състояние на КТБ АД към 30.06.2014 г. собственият капитал на „Корпоративни търговска банка“ АД е бил положителна величина и е в размер на 521 208 000 лева.

През времето на специалния надзор и към 04.11.2014 г., към която датата са придобити вземанията, с които е извършено процесното прихващане, липсват доказателства УС на БНБ да е установил състояние на неплатежоспособност. В случай, че е бил установил такава е следвало в срока от 5 работни дни да отнеме лиценза на банката.

Не може да се приеме, че към момента на придобиване на вземанията, предмет на процесните прихващания, неплатежоспособността на банката е била обществено известен факт, предвид оповестяването от БНБ на 22.10.2014 г. на т.нар. Доклад за анализа и оценката на активите на КТБ АД /с наименование „Информация за основните балансови позиции на „Корпоративна търговска банка" АД към 30 септември 2014 г. и за резултатите от оценките на активите на банката/, изготвени от одиторските фирми „Ърнст енд Янг одит"

ООД, „Делойт България“ ООД и „АФА“ ООД“.. Резултатите от доклада не сочат, че банката е с отрицателен собствен капитал /неплатежоспособна/. Отделно липсват доказателства, че Доклада или информацията за основните балансови позиции са стигнали до знанието на ищеца до момента на узнаването за тях от исковата молба.

На 22.10.2014 г. БНБ публикува Прессъобщение за това, че УС на БНБ разгледал доклад за анализа и оценката на активите на КТБ АД, извършена от одиторските фирми „Ърнст енд Янг одит“ ООД, „Делойт България“ ООД и „АФА“ ООД, в което е посочено, че към 30.09.2014 г. общата сума на всички активи на банката е в размер на 6 662 млн. лева, но заключението на одиторските фирми било, че има необходимост от обезценки на активи на банката в общ размер на 4 222 млн. лева. В това съобщение е посочено, че УС на БНБ обявява, че други решения, сред които реструктуриране и/или оздравяване на КТБ АД са възможни, ако Народното събрание в рамките на законодателните си правомощия намери за уместно и своевременно приеме изменения и допълнения на действащото законодателство, включително и по отношение на ресурсното обезпечаване.

В констатациите в последните четири абзаца от мотивите на Решение № 138 по Протокол № 27/6.11.2014 г. на УС на БНБ /обявен в ТР/ е посочено, че едва след и въз основа на финансови и надзорни отчети за състоянието на КТБ към 30.09.2014 г., които са били внесени от квесторите на банката в БНБ на 4.11.2014 г. и на база информация, съдържаща се във входирано от квесторите в БНБ Писмо вх. № БНБ-127951 от 05.11.2014 г., на 06.11.2014 г. УС на БНБ се е запознал с обстоятелства, въз основа на които установил, че собственият капитал на банката е отрицателна величина - т.е. че банката е неплатежоспособна. Едва към този момент 06.11.2014 г. и поради това конкретно основание от УС на БНБ е прието посоченото решение за отнемане на лиценза на банката поради неплатежоспособност.

В информацията в публичното пространство относно случая с „Корпоративни търговска банка“ АД в периода от 20.06.2014 г. до 4.11.2014 г. съществуват позитивни изявления и съобщения от представители на БНБ, официални длъжностни лица, лидери на политически партии, във връзка със загрижеността им за стабилизиране на банката и т.н., поради което липсва основание да се приеме, че въпреки бездействието на компетентните институции и БНБ в законовия срок, средностатистическия гражданин е успял сам и въпреки това да формира непротиворечиво знание, което УС на БНБ не е бил способен да направи и не е направил.

В решението на Конституционния съд, постановено след сезирането му, във връзка с отнетия лиценз на „Корпоративни търговска банка“ АД, е посочено, че въпросът за несъстоятелността на банката се решава в производството по обжалване на решението на БНБ за отнемане на лиценза пред ВАС - чл. 151 ЗКИ. Съдът по несъстоятелността проверява само изрядността на искането на Централната банка (чл. 9, ал. 2 и 3 ЗБН) и наличието на влязъл в сила акт на БНБ за отнемане на лиценза на банката (чл. 11, ал. 5 ЗБН), т.е. такъв който подлежи на съдебен контрол. Конституционният съд сочи, че само БНБ е органът, който може да прецени основанията за наличието на предпоставки за несъстоятелност като дори съдът не може да го направи, а само може да определи датата. Това е допълнителен аргумент за настоящият състав на съда да приеме, че при липса на пряко доказване на знание у ответника за състоянието на неплатежоспособност на „Корпоративни търговска банка“ АД, да не може да обуслови наличие на знание по аналогия със знанието, съществуващо за това обстоятелство у всеки средностатистически гражданин.

Съдът намира, че средностатистическият гражданин не е бил в състояние да знае какво точно е било състоянието на банката след 20.06.2014 г., а още по-малко, че банката е в състояние на неплатежоспособност и така до момента на отнемането на лиценза на КТБ АД.

С оглед изложеното и съобразно трайната и безпротиворечива практика на

ВКС съдът приема, че към момента на придобиване на активните вземания от страна на жалбоподателя у него не е доказано да е съществувало знание за неплатежоспособност на банката по смисъла на чл. 59, ал. 3 ЗБН, обосновано със знание за решението на УС на БНБ от 20.06.2014 г. за поставяне на "КТБ" АД под специален надзор по реда на чл. 115, ал. 1 ЗКИ, обявено на 23.06.2014 г. в ТР, както и с публикации в медиите, че банката спира плащанията. Нито публикациите в медиите, отразяващи изявления и мнения на различни лица, вкл. служители на БНБ, нито решението за поставяне на банката под специален надзор по реда на чл. 115, ал. 1 ЗКИ могат да бъдат определени като обективизирано от БНБ, в качеството ѝ на компетентен за това надзорен орган, становище за неплатежоспособност на банката по чл. 36, ал. 2 ЗКИ. Предвид изложеното не може да се приеме, че е доказан по категоричен начин субективният елемент от фактическия състав на чл. 59, ал. 3 ЗБН, което е основание за отхвърляне на исквете за обявяване за недействителни по отношение на кредиторите на несъстоятелността "КТБ" АД /н/ на процесните прихващания.

Искът е неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

При този изход на делото на основание чл.60а, ал.2 от ЗБН държавната такса държавна такса в размер на сумата от 2 031 797.19 лв. за първата инстанция следва да се събере от масата на несъстоятелността.

При този изход на делото отговорността за направените в него разноси следва да се носи от ответника по въззивната жалба, който следва да бъде осъден да заплати и направените от жалбоподателя такива, както за първата инстанция, за която се следва юрисконсултско възнаграждение, което съдът определя по реда на чл.78, ал.8 от ГПК в размер 450 лв., така и във въззивното производство, за което са дължими разноските за държавна такса – 1 015 898.60 лв. и юрисконсултско възнаграждение в размер 450 лв..

Воден от горното съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 2097/22.11.2019 г. по т.д.№ 93/2016 г. на СГС, ТО, VI-2 състав и вместо него ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ предявените от синдиците на „Корпоративни търговска банка“ АД /н./ срещу „Дунарит“ АД обективно съединени иски с правно основание чл.59, ал.5 от ЗБН и с правно основание чл.59, ал.3 от ЗБН за обявяване за недействителни по отношение на кредиторите на „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ на:

1./ извършеното с изявление за прихващане с вх. № 10324/31.10.2014 г. от „Дунарит“ АД прихващане на придобитите от „Дунарит“ АД по договор за цесия от 30.10.2014 г. вземания, произтичащи от рамков договор за платежни услуги за откриване на банкова сметка при условията на преференциален безсрочен депозит и Анекс №79245 от 03.04.2012 г. по банкова сметка *** в щатски долари със задължения на „Дунарит“ АД към „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ по договор за банков кредит от 11.01.2011 г.;

2./ извършеното с изявление за прихващане с вх. № 10322/31.10.2014 г. от „Дунарит“ АД прихващане на придобитите от „Дунарит“ АД по договор за цесия от 30.10.2014 г. вземания, произтичащи от договор № 41095 за индивидуален срочен депозит от 15.05.2014 г. по депозитна сметка *** в евро със задължения на „Дунарит“ АД към „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ по договор за банков кредит от 14.12.2006 г.;

3./ извършеното с изявление за прихващане с вх. № 10321/31.10.2014 г. от „Дунарит“ АД прихващане на придобитите от „Дунарит“ АД по договор за цесия от 30.10.2014 г. вземания, произтичащи от договор № 38933 за индивидуален срочен депозит от 07.01.2014 г. по депозитна сметка *** в евро със задължения на „Дунарит“ АД към „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ по договор за банков кредит от 23.05.2014 г., договор за банков кредит от 14.12.2006 г. и договор за банков кредит от 11.01.2011 г..

ОСЪЖДА „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ да заплати по сметка на СГС държавна такса в размер на сумата от 1 031 797.19 лв.

ОСЪЖДА „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ да заплати на „Дунарит“ АД на основание чл.78, ал.3 вр. ал.8 от ГПК сумата 450 лв. юрисконсултско възнаграждение, дължимо за първоинстанционното производство.

ОСЪЖДА „Корпоративна търговска банка“ АД /н./ да заплати на „Дунарит“ АД на основание на основание чл.78, ал.8 от ГПК сумата 1 031 797.19 лв. разноски за държавна такса и на основание чл.78, ал.3 вр. ал.8 от ГПК сумата 450 лв. за юрисконсултско възнаграждение, дължимо за въззивното производство.

Решението е постановено при участието на страната на ответника - „ДУНАРИТ“ АД, ЕИК 129006931 на третите лица – помагачи, както следва : Е. Р. М., с ЕГН *****, с адрес – гр. **, бул. „****“ № 2, и „Е. М.“ ЕАД, ЕИК 119603547, със седалище и адрес на управление – гр. Сливен, ул. „Индустриална“.

РЕШЕНИЕТО подлежи на касационно обжалване в 1-месечен срок от съобщаването му на страните пред Върховен касационен съд, при условията на чл.280 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____